

Exam. Code : 103205

Subject Code : 1200

B.A./B.Sc. 5th Semester

MUSIC

(Instrumental)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :- Attempt any **five** questions. All questions carry equal marks. First question consists of **10** objective type questions is compulsory and each question carries **1** mark.

1. (i) Name the instrument of Ustad Bismillah Khan.
(ii) Name the Vadi Swara of Raga Multani.
(iii) Pakad of Raga Adana.
(iv) Samprakritik raga of Raga Todi.
(v) Name the Gharana of Pt. Ravi Shanker.
(vi) Name the two instruments of Folk-music.
(vii) Main Swar-combination of Raga Todi.
(viii) No. of Matras of Tala Deepchandi.
(ix) Name the Thata of Raga Adana.
(x) Gayan-Samay of Raga Puriya-Kalyan.
2. Write down the development of music during the modern period. Explain it fully.
3. Write down the relation of folk music and classical music in detail.
4. Write down the introduction of Raga Darbari-Kanhara with Aroh, Avroh and Pakad.

5. What do you know about Kirtan Chowkies of Gurmat Sangeet ? Write in detail.
6. Write down the life-sketch and contribution of Ustad Bismillah Khan Sahib towards the field of music.
7. Write down the Deepchandi Tala with single and double layakaries along with full description of tala.
8. Write down the notation of any Maseetkhani Gat of your syllabus with two toras and one alap along with full introduction.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।
ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ
ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

1. (i) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (ii) ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੇ ਵਾਦੀ ਸਵਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (iii) ਰਾਗ ਅੜਾਨਾ ਦੀ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
- (iv) ਰਾਗ ਤੋੜੀ ਦਾ ਸਮਪਰਕਿਰਤਿਕ ਰਾਗ ਲਿਖੋ।
- (v) ਪੰਡਿਤ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦੋ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਰਾਗ ਤੋੜੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਵਰ ਸਮੂਹ ਲਿਖੋ।
- (viii) ਦੀਪਚੰਦੀ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (ix) ਰਾਗ ਅੜਾਨਾ ਦਾ ਥਾਟ ਲਿਖੋ।
- (x) ਰਾਗ ਪੂਰੀਆ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।

2. ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
3. ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
4. ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਪਕੜ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
5. ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਚੌਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
6. ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
7. ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਲੈਅਕਾਰੀ ਤਾਲ ਦੇ ਪਰਿਚੈ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
8. ਆਪਣੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਦੋ ਤੋੜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਲਾਪ ਰਾਗ ਦੇ ਪਰਿਚੈ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਂ 10 ਵਸਤੁਨਿਠ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿਏ ਗਏ ਹੈਂ ਜੋ ਕਿ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈਂ ਤਥਾ ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

1. (i) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਲਾਹ ਖਾਨ ਕੇ ਵਾਦਯ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਏ।
- (ii) ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਕੇ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਏ।
- (iii) ਰਾਗ ਅਦਾਨਾ ਕੀ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
- (iv) ਰਾਗ ਤੋੜੀ ਕਾ ਸਮਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਲਿਖੋ।
- (v) ਪੰਡਿਤ ਰਵਿ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਘਰਾਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

- (vi) लोक संगीत के दो वाद्यों का नाम लिखें।
 - (vii) राग तोड़ी का मुख्य स्वर-समूह लिखें।
 - (viii) ताल दीपचंदी की मात्राओं की संख्या लिखें।
 - (ix) राग अदाना के थाटों का नाम लिखें।
 - (x) राग पुरीया-कल्याण का गायन समय लिखें।
2. आधुनिक काल के दौरान संगीत के विकास को लिखें। इसकी पूर्ण व्याख्या करें।
 3. लोक संगीत और शास्त्रीय संगीत के मध्य संबंधों को विस्तारपूर्वक लिखें।
 4. राग दरबारी कानहरा का परिचय आरोह, अवरोह तथा पकड़ सहित लिखें।
 5. गुरुमत संगीत की कीर्तन चौकी के बारे में आप क्या जानते हैं ? विस्तार से लिखें।
 6. उस्ताद बिस्मिल्लाह खान साहब का जीवन-चरित्र तथा संगीत के क्षेत्र में उनका योगदान लिखें।
 7. तालों के पूर्ण विवरण के साथ दीपचंदी ताल एकल और दोहरी लयकारियों सहित लिखें।
 8. अपने पाठ्यक्रम के किसी भी मसीतखानी गत की नोटेशन दो तोड़ों और एक आलाप सहित पूर्ण परिचय के साथ लिखें।